

Nepředmětné intence

Problém předmětných a nepředmětných intencí představuje téma velmi rozlehlé, které nelze uspokojivě zařadit do jediné filosofické disciplíny. Není to jen proto, že obecně filosofické disciplíny mají zásadně jiný vztah k celku filosofie než vědecké subdisciplíny k určité odborné vědě, totiž že každá filosofická disciplína musí být v jistém základním smyslu filosofií celou a že její odlišnost spočívá jen v metodickém soustředění na určitý okruh problematiky. Jak problém intencionality, tak problém předmětnosti má více ohnisek či jakýchsi gravitačních center, takže je možno k našemu tématu přistupovat z různých východisek a tedy i za pomoci rozmanitých metod. Motivy rozhodnutí pro to či ono východisko mohou být výzkumné, strategické, systematické, pedagogické nebo jiné.

V následujícím výkladu se zprvu přidržím toho ohniska, které beze sporu náleží do kompetence filosofické logiky. Obhájit filosoficko-logické hledisko znamená především vyjasnit vztah resp. distanci neboli „nevztah“ filosofické logiky na jedné straně vůči psychologii, na druhé straně pak vůči tradiční formální logice jakož i vůči tzv. moderní logice. Vymezením tohto druhu se tu pochopitelně nebudu zabývat, protože by nás to odvedlo k jinému, snad ještě rozsáhlejšímu tématu, jemuž je naše téma v jistém smyslu podřazeno a podřízeno (s tou výhradou, kterou jsme před chvílí uvedli).

S upozorněním, že existují možné přístupy jiné, se na začátku soustředíme na otázku pojmů a pojmovosti, a to v takovém chápání obojího, aby se z toho stalo bez dalšího podrobného vysvětlování zřejmým, že ani psychologie, ani moderní logika nedisponují myšlenkovými prostředky, jimiž by se o řešení celkového problému mohly legitimně být jen pokusit. Řešení problému pojmového myšlení bude jistě s výhodou opírat některé své částečné úsudky o některá zjištění psychologická nebo zase formálně logická či moderně logická, ale bude je muset nutně překračovat (a to způsobem, v němž filosofa ani psycholog, ani logik nebudou moci dost dobře doprovázet).

(Praha, 940125-2.)